

Türkiye Cümhuriyetile İran Devleti Şehinşahisi arasında aktedilen baytarî mukavelenin tasdıkı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ziraat encümenleri mazbataları (1/834)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1796

22 - V - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti Şehinşahisi arasında 20 nisan 1937 tarihinde Tahrandaki akid ve imza edilen baytarî mukavelenamesinin tasdıkı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 21/V/1937 de Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekâlet vekili

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Hayvan ve maddelerinin mübadele ve transiti işlerinin inkişafını ve müteakabilen hayvanlardan ve mahsullerinden hayvanlar ve insanlara geçebilen hastalıklardan korunmayı istihdaf eden bir Baytarî Mukavelenin akdi, ötedenberi Hükümetimizle İran Hükümeti arasında arzu edilen bir mevzu idi.

Filhakika (370) kilometre imtidadında bir hudud üzerinde temas halinde bulunduğumuz İranda ve hududlarımız içinde bir zamanlar hüküm süren Sığır vebası, müteakabilen her iki memleketin hayvan ve maddelerinin mübadele ve transiti üzerine müessir olmuş ve esaslarını beynelmilî mevzuattan alana hayvan sağlık zabıtası kanun ve nizamâtının hükümleri dahilinde hudud, hayvan ve maddelerinin mübadele ve transitine karşı uzun yıllar kapatılmış ve memnuiyet ve tahdidin zararını her iki memleket fazlasile çekmiştir.

Hayvan ve maddelerinin mübadele ve transit işlerinin sıhhi kısmını formüle edecek ve bir taraflı tahdidlerin, tekniğin azamî müsaadesi dahilinde kaldırılmasını ve mübadele ve transit işlerini kolaylaştırmak suretile iktisadî hareketlerin inkişafını temin eyliyecek olan bir Baytarî Mukavelenin şimdiye kadar İranda akdine mâni olan sebeplerin başında İran Baytarî teşkilâtının böyle bir mukavelenin tahmil edeceği idarî ve sıhhi külfetlerikarşılacak vaziyette olmaması bulunuyordu. S. M. Şah Pehlevi'nin idaresinde her sahada inkişaf halinde bulunan İran'ın, iktisadî ve sıhhi sahalarda çok mühim roller oynayan baytarî teşkilâtını ikmale başlamış olması, mukavelenin akdini kolaylaştırmıştır.

Mukavele, biri hastalıklarla mücadele veya hayvanların ve maddelerinin idhalât, ihracat ve transitlerinde tâbi olacakları muameleleri diğeride hududda çıkacak hastalıklardan müteakabilen korunma esaslarını ihtiva etmektedir.

Mukavele, memleketler arasında idhalât, ihracat ve transit işlerinde cari tahdid ve takyidleri imkânın azamî müsaadesi derecesinde kaldırmak ve iktisadî hareketlerin genişlemesini temin edecek çareler aramak için toplanan Cemiyeti Akvam İktisad Komitesinin hazırladığı nihai se-

nedin, hayvan hastalıklarına karşı kuvetli bir surette mücadele için Hükûmetlerin müşterek mesai sarfemelerini istilzam eden birinci maddesindeki tavsiyelerden mülhem olarak hazırlanmış ve teknik kısımlar ise yine Milletler Cemiyeti tarafından hazırlanan ve 1. Şubat. 1936 tarihli ve 3969 sayılı kararname ile Hükûmetimiz tarafından da imza edilen (Hayvan sari hastalıklarına karşı mücadele, hayvanların, etlerin ve menşei hayvanî olan diğer mahsulâtın transiti, ve ihraç ve idhali) mevzularındaki Milletlerarası üç baytarî mukaveleye müsteniden bulunmuş olan Türkiye, İran Baytarî Mukavelesi yüksek Meclise sunulmuştur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. : 1/834

Karar No. 30

27 - V - 1937

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyetile İran Devleti Şehinşahi arasında 20 nisan 1937 tarihinde Tahranda akid ve imza edilen baytarî mukavelenamenin tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 21/V/1937 tarihli kararile Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası, Hariciye vekâleti Kâtibi umumî vekili Nebil Batır hazır olduğu halde, encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Bu muahede hayvan ve maddelerinin mübadele ve transit işlerinin karşılıklı bir şekilde inkişafını ve bunlardan geçebilecek bulaşıcı hastalıklardan korunma hususlarını istihdaf etmektedir.

Bu hususta Cemiyeti Akvamca hazırlanıp Hükûmetimizce de iltihak olunan ve Meclisi

Âlide tasdik edilmek üzere bulunan bu mevzuada aid milletlerarası baytarî mukaveleye istinaden hazırlanmış olan işbu muahede encümenimizce aynen kabul olunmuştur.

Havalesi mucibince Ziraat encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ha. En. R. N.	M. M. N.	Kâtib
Antalya	Kastamonu	Kastamonu
Dr. C. Tunca	Ş. İlden	Ş. İlden
Diyarbakir	Niğde	Kars
Z. M. Alsan	Kâmil İrdelp	M. Akyüz
Kütahya	Diyarbakir	Bolu
H. R. Güzpınar	Dr. T. Öngören	H. Cemil
Erzurum		
P. Demirhan		

— 3 —

Ziraat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Ziraat encümeni
Esas No. 1/834
Karar No. 18

31 - V - 1937

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile İran Devleti Şehinşahi arasında 20 nisan 1937 tarihinde Tahranda akid ve imza edilen baytarî mukavelenamenin tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetinin 21 - V - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve encümenimize gönderilen kanun lâyihası Baytar umum müdürü hazır olduğu halde okunub görüşüldü.

Hükümetin esbabı mucibesinde gösterildiği üzere hayvan ve maddelerinin mübadele ve transit işlerinin karşılıklı olarak inkişafını ve hayvan ve mahsullerinden insan ve hayvanlara geçebilen hastalıklardan korunmayı gözeten ve Yüksek Mec-

lisin tasdikına arz edilmek üzere bulunan milletlerarası baytarî mukaveleye de uygun gelen bu lâyihayı encümenimiz de aynen kabul etmiştir.

Umumî heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ziraat E. Reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Manisa	Bolu
R. Köker	Y. Özey	İ. H. Uzmay
Seyhan	Denizli	Bolu
F. Draman	Y. Başkaya	M. Doğan
Bolu	Seyhan	Konya
Ş. Gülez	Ö. Biçer	C. Tekin
Ankara		
H. Çırpan		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Türkiye Hükümeti ile İran Devleti Şehinşahi
hisi arasında aktedilen baytarî mukavelenin
tasdiki hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile İran Devleti Şehinşahi arasında 20 nisan 1937 tarihinde Tahranda akid ve imza edilen baytarî mukavelename kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

MADDE 3 — İşbu kanun hükümlerini icra-

ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

21 - V - 1937

Bş. V. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
Ş. Kaya	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmen

TÜRKİYE VE İRAN ARASINDA BAYTARİ MUKAVELE

Bir taraftan :

Türkiye Cümhurreisi

Ve diğer taraftan :

Majeste İran Şehinsahr

Türkiye ve İran arasında hayvan ve menşei hayvanî maddelerin ticaretini kolaylaştırmak ve müteakıl bir işbirliğile her iki memlekette salgın hayvan hastalıklarının sebebiyet verdiği zararları ortadan kaldırmak ve her biri kendi ülkesinde, sari hayvanat hastalıklarına karşı mücadele ve bir memlekettten diğerine geçen ehli hayvanat ve menşei hayvanî olan ham maddeler üzerine baytarî bir murakabe tesisi için, müteakılen muktazi bileümle tedbirleri almak arzusile müte-hassis olarak hayvanatın, tuyurun ve menşei hayvanî olan ham ve gıdaî maddelerin ticaretini nizama bağlamak ve bir baytarî mntaka tayin ve tahdid etmek maksadile bir baytarî mukavele akdine karar vermişler ve murahasaları olmak üzere :

Türkiye Cümhurreisi

Sabık Vekil, Cemiyeti Akvam nezdinde Sabık daimî murahas, Büyük Millet Meclisinde Saylav Ekselans Cemal Hüsnü Taray ve Orta elçi Ekselâns Kemal Köprülü'yu,

Majeste İran Şehinsahr

Hariciye Veziri Ekselans Enayetullah Samiy ve Ziraat Departmanı Umum Müdürü Ekselans Mustafa Bayatı tayin buyurmuşlardır.

İşbu murahaslar usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır.

Madde — 1

Hayvanların (tek tırnaklı, geviş getirenler, domuzlar, kuşlar) ham ve gıdaî hayvan mahsullerinin ve salgın hayvan hastalıklarının intişarına sebep olabilen maddelerin Yüksek Âkidlerden birinin ülkesinden diğerinin ülkesine ithâlî aşağıda yazılı hudud geçit noktalarına hasredilecek ve ithalâtın yapılacağı ülke Hükûmeti tarafından baytarî kontrole tâbi tutulacaktır.

Türkiye Tarafından: Gürcübulak

İran tarafından: Bazergân

İhtiyaç halinde bu hudud geçit noktaları biltilâf tadil veya adetleri tezyit edilebilecektir.

İki Âkid Taraf canibinden azamî bir sene zarfında karantina mevkiileri inşa edilecektir.

Madde — 2

İhracata tahsis edilen ve cinslerine göre

Sığır vebası, Şap hastalığı, ve çiçek hastalıklarına, müsteit bulunan hayvanlar için,

Sağlık şehadetnamesi bu hayvanların sağlam olduklarını ve ne menşe mahallinde ne de 20 kilometre kutrunda bir çevrede (bu çevre sığır vebası ve şap hastalığı için 40 kilometredir) Yukarıda mezkûr hastalıkların en aşağı 60 gündenberi hüküm sürmediğini tasdik edecektir.

Diğer sari ve intanî hastalıklar her Âkid Tarafın sağlık nizamlarına tevfikân muamele görecektir.

Uyuza gelince : Bir kasabada bir hayvan buna tutulacak olursa, sirayet devresinin devamı müdetince mezkûr kasaba için sari hastalıklı hayvan cinsine sağlık şehadetnamesi verilmeyecektir.

Madde — 3

Âkid Taraflardan birinin ülkesinde ithalâta tahsis edilen hayvanlar ile menşei hayvanî olan ham ve gıdaî maddeler damgalanacak ve bunlara bir Hükûmet Baytarî veya Hükûmet tarafından bu hususta ruhsatı haiz bir baytar tarafından ita edilecek sağlık şehadetnamesi terfik olunacaktır.

Alâkadar makamlar tarafından verilen menşe şahadetnamesi yukarıda adı geçen sağlık şahadetnamesine esas teşkil edecektir.

Madde — 4

Hayvanların sağlık şahadetnamesi ilişik nümuneye (N. 1) göre tanzim edilecektir.

Hayvanatın adedi hududu geçiş esnasında sıhhat şahadetnamesinde mukayyet miktara tetabuk etmediği takdirde ithal eden memleketin hudud mevkii baytarı, görülen, işbu noksanın sari veya intanî hastalıktan ileri gelmediği ihraç eden memleketin baytarı tarafından resmen isbat edilinceye kadar, mevzuubahis hayvanatın geçmesine münaaat etmek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 5.

Beygirler hakkında, mevzuubahis baytarî sağlık şahadetnamesi beher baş için verilecektir. Sığırlara, develere, mandalara, zebulere, koyunlara, keçilere, domuzlara, kuşlara gelince her nevi için müşterek olabilir. Sağlık şahadetnamesi, hayvanların hududa muvasalatlarından evvel 15 gün içinde bir Hükümet baytarı tarafından vize edilecektir. Sahibi bu formaliteye riayet etmeyen hayvanat karantinaya tâbi tutulacaktır.

Madde — 6

Hududda hayvanatın kontrolü, ihraç edilen Devletin baytarı tarafından, bu Devlet ülkesi üzerinde, ve ithal eden Devletin baytarı muvacehesinde icra olunacaktır. Ve nakliyat, ancak sari ve intanî hastalıklar görüldüğü veya şüphesi bulunduğu zaman durdurulacaktır. Aralarında sari ve intanî hastalıklar çıkan sürülerin hududu geçmesine, ikinci madde hükümlerine tevfikân müsaade edilmeyecektir.

İntanî veya sari bir hastalıktan şüphe edilen hayvanlar hakkında ise, sürü ihraç eden memleket toprağında karantina altına alınacak ve bu memleketin sağlık zabıtası nizamlarına göre muameleye tâbi tutulacaktır.

Madde — 7

Damızlık olarak ithal edilecek bilûmum sığırlara, en çok altı aydanberi tüberkülin tatbik edilmiş olduğunu ve veremden salim ahırlardan çıktıklarını mübeyyin bir baytarî sağlık şahadetnamesi terfik edilecektir.

Madde — 8

Tek tırnaklı hayvanların ruam muayenesi aşağıdaki tarzda olacaktır:

İki Hükümetin baytarları beygir ve katırları seriri muayeneden sonra, mallein zerketmek suretile teamülü cüfnî usulüne tâbi tutulacaklardır ve müsbet bir teamül veren hayvanların ithali kabul edilmeyecektir.

Durin hakkında, menşe şahadetnamesi ihraç anında tek tırnaklı hayvanların sağlam olduklarını, ne menşe mahallerinde ne de 20 kilometre kutrununda bir çevre dahilinde mevzuubahis hastalığın en aşağı 40 gündün beri müşahade edilmemiş bulunduğunu tasdik eyliyecektir.

Madde — 9

Menşei hayvanî olan ham maddelerin nakline, bu maddelerin sahibi tarafından işbu mukaveleye merbut (N. 2) modele uygun sağlık şahadetname ibraz edilmesi şartile, yalnız muayyen karantina baytarî mevkilerince müsaade edilecektir.

Madde — 10

İki Âkid Tarafın baytarî servisleri, kendi ülkesindeki sari hayvan hastalıklarının seyri ve inkişafına müteallik bilcümle hususatta müteakabilen yekdiğerini haberdar etmekte muatabık kalmışlardır. Aynile, yukarıda adı geçen hastalıkların itfası için alınan tedbirleri de karşılıklı olarak birbirlerine bildireceklerdir. Bu maksatla Âkid Taraflar, her ay hayvan hastalıklarının seyri hakkında malûmat, keزالik senelik raporlar ve iki Âkid Tarafın baytarî sağılık vaziyetine müteallik bilcümle malûmatı teati edeceklerdir.

Sığır vebasma gelince: iki Hükümetin merkez baytar müdürlükleri bunun zuhurundan yekdiğerini telgrafla haberdar eyliyeceklerdir.

Yukardaki malûmata müteallik bültenler memleket lisanile ve fransızca olarak tanzim edilecektir.

Madde — 11

Hususî baytarî sağılık teftişine tâbi tutulan hududa bitişik mıntakalar hudud hattının her iki tarafından 15 kilometrelik bir mesafeye kadar uzanacaktır. Hudud mıntakasında hayvanatta sari ve intanî hastalıklar zuhura geldiği takdirde Âkid Taraflardan her birinin baytarî sağılık müfettişliği bu hâdiseden diğeri tarafı, hudud makamı vasıtasile acele haberdar edeceklerdir.

Sığır vebası hakkında, mezkûr makamlar bunun zuhurundan yekdiğerini telgrafla haberdar edeceklerdir.

Madde — 12

Âkid Taraflar 11 nei maddede derpiş edilen hudud mıntakası dahilinde mevcut şehir ve köylerin listesini karşılıklı olarak birbirlerine tevdi etmeği teahhüd ederler.

Madde — 13

Âkid Taraflar, ülkeleri üzerinde, hayvanatın naklini ve transitini kolaylaştırmak maksadile müteakabilen yardımda bulunmayı taahhüd ederler.

Sağılık şahadetnamesi ita eden baytarî makamlar transite tahsis edilen hayvanlar üzerine, iki alâkadar makam arasında teati edilecek nümuneye uygun, hususî damğalar tatbikına mecburdurlar.

Madde — 14

Âkid Taraflardan birinin ülkesinden yapılacak hayvan nakliyatı bu Âkid Tarafın kanun, nizam ve talimatlarına tâbi tutulacaktır.

Madde — 15

İki Âkid Tarafın hudud mıntaka baytarları arasında ihtilâf zuhuru halinde, bu ihtilâf tâbi buldukları Vilâyet Baytar Müdürleri tarafından hallü fasledilecektir.

Madde — 16

İşbu mukavelename tasdik olunacak ve tasdik keyfiyeti diğeri Tarafa nota ile tebliğ edilecektir. Mukavele son notanın tevdiinden onbeş gün sonra meriyete girecektir. Bu müddetin hitamından sonra Yüksek Âkid Taraflardan biri canibinden feshedilmedikçe meriyette kalacak, bu fesih keyfiyeti tebliği tarihinden altı ay sonra hükmünü icra edecektir.

Tasdiknameler mümkün mertebe süratle Ankarada teati edilecektir.

Yukardaki hükümleri tasdik etmek üzere Yüksek Âkid Tarafların murahhasları işbu mukaveleyi imza etmişlerdir.

Tahrandada, yirmi Nisan dokuz yüz otuz yedi tarihinde, Fransızca olarak iki nüsha tanzim edilmiştir.

İmza :

Cemal Hüsnü Taraj

Kemal Köprülü

Enayetullah Samiy

M. Bayat

Model (No. 1)

Baytarî sağlık şahadetnamesi

(Hayvanlar için)

Sene	Ay	Gün
şahadetnamenin verildiği mahal :		
Gönderen (Adı, soy adı, müessesenin adı) :		
Gönderenin adresi :		
Hayvanların nevi ve cinsi (Boynuzlu büyük hayvanlar, koyunlar, keçiler, atlar, eşekler, katırlar ve saireler) :		
Hayvanların adedi (Yazı ile) :		
Marka :		
Hayvanların neşet ettiği ve geldiği mahal :		
Hudud geçid mevki :		
Gideceği mahal ve noktası :		
Mütemmim izahat :		
. . . . .		

Ben, aşağıda imzası bulunan Hükümet baytarı doktoru :

1 — Yukarıda yazılı hayvanların sağlam olduklarını ve hayvanların sevkine tekaddüm eden en aşağı 60 günden beri sığır vebası, şap hastalığı hümmayı kılâi çiçeğinin (Çiçek için 20 kilometrelik kutru havi bir çevre dahilinde ve sığır vebası ve şap hastalığı için 40 kilometrelik kutru havi bir çevre içinde) hüküm sürmediği mahalden geldiklerini ve neşet ettikleri ve geldikleri mahalden sevkedilen hayvan cinsine geçebilecek sarı ve intanî diğer hiğ bir hastalık mevcut bulunmadığını,

2 — Damızlığa mahsus sığırların veremden salim ahırlardan geldiklerini ve bu hayvanların altı ayı geçmeyen bir tarihte vereme karşı aşılandıkları,

3 — Beygir ırkının sağlam olduğunu ve ne menşе memleketinde, ne de etrafında 20 kilometre kuturlu bir mntakada en aşağı 40 günden beri durin hüküm sürmediğini tasdik ederim.

Model (No.2)

Baytarî sağlık şahadetnamesi

(Menŗei hayvanî olan maddeler için)

Sene	Ay	Gün
şahadetnamenin verildiği mahal:	.	.
Gönderenin adr (ad, soy adr, müessesenin adr):	.	.
Gönderenin adresi:	.	.
Maddenin nevi ve cinsi:	.	.
kabr (ambalaj) :	.	.
Parça adedi:	.	.
Gayri safi ağırlığı:	.	.
Marka:	.	.
Maddelerin ıktığı ve geldiği mahal:	.	.
Maddelerin gönderildiği mahal:	.	.
Hudud geıid mevki:	.	.
Gideceği mevki:	.	.
Mütemmin izahat:	.	.

Ben aŗađıda imzası bulunan Hükümet baytarı doktoru yukarıda yazılı maddelerin sığır vebası şap hastalığı ve şarbon, ııek ve sair sari ve intanî hayvan hastalıklarının üç aydanberi zuhur etmediği bir mmtakadan geldiğini ve ambalajın sağlık icablarına göre yapıldığını tasdik ederim.

